

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ**

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՎԵՃԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

8 դեկտեմբերի 2022 թվական

ք. Երևան

ուսումնասիրելով ըստ դիմումի՝ ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ Անդրե Զաքևոյանի կուտակային կենսաթոշակային հաշվում հաշվառված փայերն անժառանգ լինելու իրավաբանական փաստը հաստատելու մասին թիվ ՀԿԴ/0057/02/22 (ԵԴ/39622/02/22) քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու վերաբերյալ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2022 թվականի նոյեմբերի 29-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց Ի

Գործի դատավարական նախապատմությունը.

1. ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը (այսուհետ նաև՝ Դիմող) 2022 թվականի օգոստոսի 3-ին դիմում է ներկայացրել Երևան քաղաքի առաջին աստիճանի ընդհանուր իրավասության դատարան՝ պահանջելով հաստատել Անդրե Ռազմիկի Զաքևոյանի կուտակային կենսաթոշակային հաշվում հաշվառված փայերն անժառանգ լինելու իրավաբանական փաստը:

2. Երևան քաղաքի առաջին աստիճանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2022 թվականի օգոստոսի 29-ի որոշմամբ դիմումն ընդունվել է վարույթ:

Երևան քաղաքի առաջին աստիճանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2022 թվականի նոյեմբերի 14-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործը հաճնվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը:

3. 2022 թվականի նոյեմբերի 28-ին թիվ ԵԴ/39622/02/22 քաղաքացիական գործը ստացվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում, որին շնորհվել է ՀԿԴ/0057/02/22 համարը:

Հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2022 թվականի նոյեմբերի 29-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ուղարկվել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահին:

4. Գործը ՀՀ Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2022 թվականի դեկտեմբերի 01-ին:

Ենթակայության վերաբերյալ վեճի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.

5. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 19-րդ, 22-րդ, 23-րդ և 24-րդ մասերին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 3.1-րդ մասին՝ Երևան քաղաքի առաջին աստիճանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 14-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ըստ ենթակայության ուղարկել է Հակակոռուպցիոն դատարան այն պատճառաբանությամբ, որ առկա է գործը հակակոռուպցիոն դատարանին հանձնելու օրենքով սահմանված հիմքերը¹:

6. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետին, 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 41-րդ հոդվածի 1-ին, 3-րդ մասերին, «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետին, և 29-րդ հոդվածի 2-րդ մասին՝ Հակակոռուպցիոն դատարանը 2022

¹ Տե՛ս քաղաքացիական գործը, հատոր 1, թերթեր 27-28:

թվականի նոյեմբերի 29-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ նշելով հետևյալը. «*[Պ]ետության շահերի պաշտպանության հայց ներկայացնելու իրավասություն ունեն բացառապես պետական մարմինները: Գաբրիելյանը այդպիսի հայց կարող է ներկայացնել միայն օրենքով նախատեսված դեպքերում, ինչը պայմանավորված է վերջինիս հարուկ սահմանադրաիրավական կարգավիճակով: Բացի թվարկված սուբյեկտներից՝ քաղաքացիադատարանական որևէ այլ սուբյեկտ չի կարող ներկայացնել պետության շահերի պաշտպանության հայց: Նշվածը բխում է ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի իրավակարգավորման փրամաբանությունից, ըստ որի՝ քաղաքացիական դատարարության կարգով իրավունքների պաշտպանության հայցով դատարան կարող է դիմել ենթադրաբար խախտված կամ վիճարկվող իրավունքի իրավարերը, որը պետության պարագայում կարող է իրականացվել միայն պետական մարմինների միջոցով:*

(...) [Օ]րենսդրի կամքն ուղղված է եղել նրան, որ Հակակոռուպցիոն դատարանում պետք է քննվեն դատարանազության կողմից ներկայացված պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության և սպորինի ծագում ունեցող գույքի բնագանձման հայցերը, որոնց քննության համար էլ բավարար է համարվել 5 քաղաքացիական մասնագիրացման դատավորի թվաքանակը՝ նաև նկատի ունենալով, որ Հակակոռուպցիոն դատարանի դատական փարածքը Հայաստանի Հանրապետության ողջ փարածքն է:

(...) Բացի այդ, (...) Հակակոռուպցիոն դատարանը, որպես կոռուպցիայի դեմ պայքարում մասնագիրացված դատարան, կոչված է ապահովելու կոռուպցիոն բնույթի գործերի քննությունը: (...) Այսինքն՝ պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հարցը Հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա դիտարկելու համար անհրաժեշտ է, որ նշված հայցի հիմքում դրվեն այնպիսի փաստեր, որոնք այս կամ այն կերպ կապահովեն ներկայացված պահանջի կոռուպցիոն բնույթը:

(...) [Բ]արախազը պետական շահերի պաշտպանության հայց հարուցում է միայն բացառիկ դեպքերում: Ընդ որում՝ թվարկված բացառիկ դեպքերի վերլուծությունից հետևում է, որ դրանք բացառիկ իրավիճակներ են, որոնցում ողջամտորեն կարող է ենթադրվել

կոռուպցիոն որևէ իրավախախտման առկայությունը, ինչով էլ պայմանավորված՝ հայց հարուցելու լիազորությունը վերապահվել է հենց դատախազությանը: Այսպես, օրինակ, պետական որևէ մարմնի կողմից, որին վերապահված է պետական շահերի պաշտպանությանն առնչվող ցուցակ հարցերով հայց ներկայացնելու լիազորությունը, պետական շահերի խախտման փաստի մասին իրազեկ լինելու պարագայում դատախազի կողմից հայց ներկայացնելու առաջարկություն սրանալուց հետո ողջամիտ ժամկետում հայց չներկայացնելը կարող է վկայել պաշտոնատար անձի կողմից իշխանական կամ ծառայողական լիազորությունները կամ դրանցով պայմանավորված ազդեցությունը չարաշահելու կամ լիազորություններն անցնելու մասին:

Ամփոփելով վերոգրյալը՝ կարելի է եզրակացնել, որ Հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա են դատախազության կողմից հարուցված պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերը:

(...) [Դ]ատարանը գրնում է, որ ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից ներկայացված իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստի հաստատման վերաբերյալ դիմումը չի կարող որակվել որպես պետության գույքային շահի պաշտպանության վերաբերյալ հայց և ըստ այդմ՝ ենթակա չէ քննության ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում հերկյալ պատճառարանությամբ.

ա) ներկայացված է իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստի հաստատման մասին դիմում, որը ենթակա է քննության հարուկ վարույթի կարգով, մինչդեռ Հակակոռուպցիոն դատարանում ենթակա են քննության հայցային վարույթի կարգով հարուցված՝ պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության վերաբերյալ հայցերը,

բ) դիմումի առարկան կուրակային կենսաթոշակային հաշվում հաշվառված փայերն անժառանգ լինելու փաստի հաստատումն է, այլ ոչ թե պետության գույքային շահի պաշտպանության կապակցությամբ հարուցված իրավական վեճը,

գ) դիմումը ներկայացված է ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից:

Վերոգրյալի հաշվառմամբ Դատարանը գրնում է, որ ներկայացված դիմումը պետության գույքային շահի պաշտպանության վերաբերյալ հայց չէ, ենթակա չէ քննության

ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում, հետևաբար բացակայել է գործը ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին հանձնելու ենթակայության նախապայմանը»²:

Վճռաբեկ դատարանի նախագահի պատճառաբանությունները և եզրահանգումը.

7. Սույն գործով Վճռաբեկ դատարանի նախագահի առջև բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. *հիմնավոր է արդյոք ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0057/02/22 (ԵԴ/39622/02/22) քաղաքացիական գործը՝ ըստ դիմումի ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ Անդրե Զաքևոսյանի կուրակային կենսաթոշակային հաշվում հաշվառված փայերն անժառանգ լինելու իրավաբանական փաստը հաստատելու մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:*

8. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ *«Մասնագիտացված դատարաններն են՝ (...) հակակոռուպցիոն դատարանը»:*

«Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ «Հակակոռուպցիոն դատարանին են ենթակա (...) քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը (...):»:

9. Սույն որոշման նախորդ կետում վկայակոչված իրավական նորմերի վերլուծությունից հետևում է, որ հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա քաղաքացիական գործերն են՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը: Նշվածը հիմք է տալիս փաստելու, որ օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայությանն է վերապահել ոչ թե այն գործերը, որոնք **առնչվում են պետության գույքային և ոչ գույքային շահերին**, այլ այն հայցերով գործերը,

² Տե՛ս քաղաքացիական գործը, հատոր 1, թերթեր 34-43:

որոնք **ուղղված են այդ շահերի պաշտպանությանը**: Այսինքն՝ հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայական իրավագործությունը սահմանափակված է **պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերի** քննությամբ: Հարկ է նաև նշել, որ այս մոտեցումը բխում է 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի ընդունման հիմնավորումներից, համաձայն որոնց, օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանին օժտել է մասնագիտացված դատարանի կարգավիճակով և ըստ այդմ՝ նախատեսել այդ դատարանի քննությանը ենթակա քաղաքացիաիրավական վեճերի սահմանափակ շրջանակ³:

Բացի այդ, նույն օրենքի հիմնավորումներից հետևում է, որ հակակոռուպցիոն դատարանի դատավորների թվակազմը սահմանելիս, հիմք են ընդունվել ՀՀ գլխավոր դատախազության ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման գործերով վարչության կողմից կատարված ուսումնասիրությունների և դատախազների կողմից դատարաններ ներկայացված՝ պետական շահերի պաշտպանության հայցերի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալները: Նշվածը հիմք է տալիս հետևություն անելու, որ օրենսդրի նպատակն է եղել **հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայությանը վերապահել պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերի քննությունը, որոնք ներկայացվել են ՀՀ դատախազության կողմից**⁴:

10. Սույն քաղաքացիական գործի նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ.

- ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան է ներկայացրել դիմում՝ Անդրե Զաքևոյանի կուտակային կենսաթոշակային հաշվում հաշվառված փայերն անժառանգ լինելու իրավաբանական փաստը հաստատելու մասին⁵, որը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր

³ Տե՛ս 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի հիմնավորումները՝ ՀՀ Ազգային ժողովի պաշտոնական կայքէջում հետևյալ հղմամբ՝ http://www.parliament.am/draftreading_docs/7/K-785_DR2.pdf

⁴ Տե՛ս նույն տեղում:

⁵ Տե՛ս սույն դրոշման 1-ին կետը:

իրավասության դատարանի՝ 2022 թվականի օգոստոսի 29-ի որոշմամբ ընդունվել է վարույթ⁶,

- հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 23-րդ և 24-րդ մասերին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 3.1-րդ մասին՝ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 14-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ըստ ենթակայության ուղարկել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարան այն պատճառաբանությամբ, որ սույն գործով ներկայացված պահանջի քննությունն անխուսափելիորեն առնչվում է Հայաստանի Հանրապետության գույքային շահերին,⁷

- հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 41-րդ հոդվածի 1-ին և 3-րդ մասերին, «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 29-րդ հոդվածի 2-րդ մասին՝ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 29-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին՝ նշելով, որ ներկայացված դիմումը չի կարող որակվել որպես պետության գույքային շահի պաշտպանության վերաբերյալ հայց՝ այն պատճառաբանությամբ, որ. ա) ներկայացված է իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստի հաստատման մասին դիմում, որը ենթակա է քննության հատուկ վարույթի կարգով, մինչդեռ հակակոռուպցիոն դատարանում ենթակա են քննության հայցային վարույթի կարգով հարուցված՝ պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության վերաբերյալ հայցերը, բ) դիմումի առարկան կուտակային կենսաթոշակային հաշվում հաշվառված փայերն անժառանգ լինելու փաստի հաստատումն է, այլ ոչ թե պետության գույքային շահի պաշտպանության կապակցությամբ հարուցված իրավական վեճը, գ) դիմումը ներկայացված է ՀՀ

⁶ Տե՛ս սույն որոշման 2-րդ կետը:

⁷ Տե՛ս սույն որոշման 5-րդ կետը:

ֆինանսների նախարարության կողմից: Հետևաբար, թիվ ՀԿԴ/0057/02/22 գործը ենթակա չէ քննության հակակոռուպցիոն դատարանում⁸:

11. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշմամբ վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ հարկ է նկատել, որ սույն գործով Հայցվորը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան է ներկայացրել դիմում՝ Անդրե Զաքևոյանի կուտակային կենսաթոշակային հաշվում հաշվառված փայերն անժառանգ լինելու իրավաբանական փաստը հաստատելու մասին: Այսինքն՝ դիմումի առարկան է կազմում իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստի հաստատումը, որը թեև կարող է նաև առնչվել պետության գույքային շահերին, սակայն միտված չէ այդ շահերի պաշտպանությանը: Այլ կերպ, հայցադիմումի առարկան չի հետապնդում հանրային շահի պաշտպանության նպատակ, որն օրենսդրի կողմից նախատեսվել է որպես ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի կողմից գործերի քննության նախապայման: Բացի այդ, հարկ է արձանագրել, որ իրավաբանական փաստը հաստատելու մասին դիմումը ենթակա է քննության հատուկ վարույթի կարգով, մինչդեռ Հակակոռուպցիոն դատարանում ենթակա են քննության հայցային վարույթի կարգով հարուցված՝ պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերը:

12. Վերը շարադրվածը հիմք է տալիս փաստելու, որ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0057/02/22 (ԵԴ/39622/02/22) քաղաքացիական գործը՝ ըստ դիմումի ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ Անդրե Զաքևոյանի կուտակային կենսաթոշակային հաշվում հաշվառված փայերն անժառանգ լինելու իրավաբանական փաստը հաստատելու մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին, հիմնավոր է:

13. Վերոգրյալի հիման վրա, գտնում են, ՀՀ ֆինանսների նախարարության դիմումի հիման վրա հարուցված թիվ ՀԿԴ/0057/02/22 (ԵԴ/39622/02/22) քաղաքացիական գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով վերոշարադրյալը և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 2-րդ մասով՝

⁸ Տե՛ս սույն որոշման 6-րդ կետը:

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի

Թիվ ՀԿԴ/0057/02/22 (ԵԴ/39622/02/22) քաղաքացիական գործը՝ ըստ դիմումի ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ Անդրե Զաքևոսյանի կուտակային կենսաթոշակային հաշվում հաշվառված փայերն անժառանգ լինելու իրավաբանական փաստը հաստատելու մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

ԼԻԼԻԹ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ